

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

MUHARREM GÜNEŞ VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 23060/08)

KARAR

Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi • Mülkiyetten yoksun bırakma • Başvuranlara mahkeme kararı üzerine daha önce verilen bir tapunun varlığında kadastro çalışmaları sırasında Hazine mülkü olarak kaydedilen mülklere ilişkin dile getirilen mülkiyet iddialarının reddedilmesi • Başvuranların usulüne uygun olarak kaydedilen tapusunun Hazine lehine kesin olarak iptal edilmesi ile başvuranların tapularını düzenleyen karar arasında özellikle uzun bir sürenin, yaklaşık kırk altı yılın geçmesi • Başvuranların iyi niyeti • Kamu makamlarının hatasının Başvuranların zararına olacak şekilde düzeltilmesi • Ulusal makamların gereken ivedilikle ve iyi yönetim ve hukuki güvenlik ilkesine uygun olarak tepki vermemeleri • Başvuranların zararına bozulan adil denge

STRAZBURG

24 Kasım 2020

Kesinleşme Tarihi
24 Şubat 2021

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2020. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Muharrem Güneş ve diğerleri / Türkiye davasında,

Başkan

Jon Fridrik Kjølbros,

Hâkimler

Marko Bošnjak,

Aleš Pejchal,

Egidijus Kūris,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

Saadet Yüksel,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), Daire halinde toplanarak, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine yapılan ve yukarıda belirtilen başvuruyu (No. 23060/08), bu başvuru çerçevesinde, ekteki listede belirtilen dokuz Türk vatandaşının ("başvuranlar") 2 Mayıs 2008 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca Mahkemeye başvurmalarını, başvurunun Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesi yönündeki kararı ve tarafların görüşlerini dikkate alarak, 3 Kasım 2020 tarihinde gerçekleştirilen kapalı oturumdaki müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir.

GİRİŞ

Başvuru, kadastro çalışmaları sırasında Hazine mülkü olarak kaydedilen birçok mülke ilişkin başvuranların dile getirdikleri mülkiyet iddialarının reddedilmesiyle ve 1951 yılında mahkeme kararı üzerine verilen ve söz konusu mülkler üzerinde başvuranların mülkiyet hakkını tanıyan tapunun dikkate alınmamasıyla ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

1. Başvuranların isimleri, doğum yılları ve ikamet yerleri ekte belirtilmektedir. Başvuranlar, Diyarbakır Barosuna bağlı avukatlar, M. Beştaş ve M. T. Abay tarafından temsil edilmişlerdir.

2. Hükümet, kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Mülkün Başvuranların Murisinin (*de cujus*) Mülkü Olarak Tescil Edilmesi

3. Başvuranın murisi (*de cujus*) Adem Güneş, 1951 yılında, Eğil Asliye Hukuk Mahkemesinde (“Asliye Hukuk Mahkemesi”), kazandırıcı zamanaşımına dayanarak 912 dönümlük bir taşınmazın (“mülk”) mülkiyetini talep ederek, dava açmıştır.

4. Asliye Hukuk Mahkemesi, taşınmazın bulunduğu yerde keşif yapılmasının ve bilirkişilerin ifadelerinin dinlenmesinin ardından, 24 Eylül 1951 tarihli kararla, müdahil taraf olan iki kişinin taleplerini reddetmiş ve murisin (*de cujus*) talebini kabul etmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, ilgilinin “meşelik tarla” olan söz konusu taşınmazın zilyetliğini yirmi yıldan fazla bir süre boyunca malik sıfatıyla davasız ve aralıksız olarak elinde bulundurduğunu tespit etmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, mülkün ilgilinin mülkü olarak tescil edilmesine karar vermiştir.

5. Bu kararın bir sonucu olarak, tapu siciline kayıtlı bir tapu düzenlenmiştir.

6. Ardından taşınmaz, 119 no.lu ada içinde birkaç parselde bölünmüştür.

B. 1997 Yılında Söz konusu Alanda Yapılan Kadastro Çalışmaları

7. 1997 yılında, mülkün bulunduğu bölgede kadastro çalışmaları yapılmıştır.

8. Bu çalışmaların sonunda, 119 ada ve 7, 9, 26, 27 ve 40 no.lu parseller, Hazine mülkü olarak tescil edilmiştir. Kadastro sonuçlarına göre, tapu sicilinin incelenmesi sırasında bu mülklere ilişkin herhangi bir tapu bulunamamıştır. Başvuranların murisi (*de cujus*), yirmi yıldan fazla bir süreden beri davasız ve aralıksız olarak zilyetliği elinde bulundurmuş olsa bile, tarım faaliyeti için elverişli olmayan kayalık taşınmazların söz konusu olması nedeniyle, bu taşınmazlar zamanaşımı yoluyla iktisap edilemez. Öte yandan, “hali arazi” olan 8 no.lu parsel de Hazine mülkü olarak tescil edilmiştir.

9. Bu kadastro sonuçları, ilan edilmesinin ardından 30 günlük bir süre içinde itirazda bulunulmaması nedeniyle, 11 Temmuz 1997 tarihinde kesinleşmiştir.

C. 26, 27 ve 40 No.lu Parsellere İlişkin Adli Dava

10. Başvuranlar, Kadastro Kanunu tarafından öngörülen on yıllık süre içinde, 18 Mart 2003 tarihinde (bk., aşağıda 30 ve 31. paragraflar), 26, 27 ve 40 no.lu parsellerin Hazine mülkü olarak tescilinin iptal edilmesi ve bu parsellerin kendileri adına tescil edilmesi amacıyla dava açmışlardır. Başvuranlar, tapu siciline kayıtlı bir tapuya sahip olduklarını ileri sürmüşlerdir.

11. Asliye Hukuk Mahkemesi, bu parsellerin bir kısmının bundan böyle baraj suları altında kaldığını ve hem Türk Medeni Kanunu hem de Kadastro Kanunu uyarınca yararı kamuya ait olan suların özel mülkiyete konu edilemeyeceğini tespit etmiştir.

12. Asliye Hukuk Mahkemesi ardından, aynı Kanunlar uyarınca, tarım için kullanılamayan taşınmazların, kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisap edilemeyeceğini belirtmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, 27 no.lu parselin sular altında kalmayan kısmına ilişkin olarak, bilirkişiye göre, 3. sınıf bir tarım arazisinin söz konusu olduğunu tespit etmiştir. Asliye Hukuk

Mahkemesi, 26 ve 40 no.lu parsellerin sular altında kalmayan kısımlarına ilişkin olarak, bilirkişinin bu parsellerin eğimini, toprak yapılarını, su tutma kapasitelerini ve diğer özelliklerini dikkate alarak, bu taşınmazların tarım faaliyeti için elverişli olamayacağı sonucuna vardığını gözlemlemiştir.

13. Bu unsurlar ışığında, Asliye Hukuk Mahkemesi, 3. sınıf tarım arazisine ilişkin herhangi bir açıklamada bulunmaksızın, 12 Aralık 2006 tarihli kararla davayı bir bütün olarak reddetmiştir.

14. Yargıtay, 19 Mart 2007 tarihinde, başvuranların temyiz başvurusunu reddetmiştir.

D. 7, 8 ve 9 No.lu Parsellere İlişkin Adli Dava

15. Başvuranlar, kadastrodan önceki hukuki sebeplere dayanarak dava açma hakkının sona erdiği on yıllık sürenin bitiminden önce, 6 Temmuz 2007 tarihinde, 7, 8 ve 9 no.lu parsellerin kendileri adına tapu siciline tescil edilmesi için Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açmışlardır. Başvuranlar, kadastro sonuçlarında belirtilenlerin aksine, 1951 yılında mahkeme kararı üzerine verilen, tapu siciline kayıtlı bir tapuya sahip olduklarını ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar, 2003 yılında murislerinin (*de cujus*) hayatını kaybetmesinin ardından parselleri ekip biçmeye ve bunların zilyetliğini elinde bulundurmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir.

16. Asliye Hukuk Mahkemesi, 27 Aralık 2007 tarihli kararla davayı reddetmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, 7 no.lu parselin tamamının ve 8 no.lu parselin iki kısmının baraj suları altında kaldığını ve hem Türk Medeni Kanunu hem de Kadastro Kanunu uyarınca yararı kamuya ait suların özel mülkiyete konu edilemeyeceğini tespit etmiştir. 9 no.lu parsel ve 8 no.lu parselin geri kalan kısmına ilişkin olarak, bilirkişilerden biri, bu taşınmazların eğimini, bitki örtüsünü, toprak yapılarını ve diğer özelliklerini dikkate alarak, bunların orman olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Oysa ormanlar da özel mülkiyete konu edilemez.

17. Yargıtay, 1951 tarihli mahkeme kararının, Hazinesin yargılamaya taraf olmaması nedeniyle, Hazineye karşı ileri sürülebilir olmadığını belirterek, 6 Ekim 2008 tarihli kararla temyiz başvurusunu reddetmiştir.

18. Yargıtay, 26 Şubat 2009 tarihinde, başvuranların karar düzeltme talebini de reddetmiştir.

İLGİLİ HUKUKİ ÇERÇEVE VE İÇ HUKUK UYGULAMASI

A. Tapu Siciline Kaydetme

19. 1 Ocak 2002 tarihine kadar yürürlükte olan, 17 Şubat 1926 tarihli eski Türk Medeni Kanunu’nun (743 sayılı Kanun) 633. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Gayrimenkul mülkiyetini iktisap için tapu siciline kayıt, şarttır.

Bununla beraber işgal, miras, istimlak, cebri icra tarikleriyle veya mahkeme ilamı ile bir gayrimenkulü iktisabeden kimse tescilden evvel dahi ona malik olur. Fakat tescil merasimi ikmal edilmedikçe temliki tasarrufta bulunamaz.”

20. Bu hükmün içeriği, yeni Türk Medeni Kanunu’nun (4721 sayılı Kanun) 705. maddesine aktarılmıştır.

21. Yeni Türk Medeni Kanunu’nun 1020. maddesi uyarınca, “Kimse tapu sicilindeki bir kaydı bilmediğini ileri süremez”.

22. Daha önce mevcut olan bir hükmü yeniden ele alan, yeni Türk Medeni Kanunu’nun 1023. maddesi, aşağıdaki ifadelerle tapu sicilinin doğruluğunu tesis etmektedir:

“Tapu kütüğündeki tescile iyi niyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynî hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımı korunur.”

B. Kazandırıcı Zamanaşımı

23. Eski Türk Medeni Kanunu’nun 639. maddesinin 1. fıkrası aşağıdaki gibidir:

“Tapu sicilinde mukayyet olmıyan bir gayrimenkulü nizasız ve fasılasız 20 sene müddetle ve malik sıfatıyla yedinde bulundurmuş olan kimse o gayrimenkulün kendi mülkü olmak üzere tescili talebinde bulunabilir.”

24. Benzer bir hüküm, yeni Türk Medeni Kanunu’nun 713. maddesinin 1. fıkrasında yer almaktadır.

25. 21 Haziran 1987 tarihli 3402 sayılı Kadastro Kanunu’nun 14. maddesinin öngördüğü üzere, “Tapuda kayıtlı olmayan (...) bir taşınmaz mal, çekişmesiz ve aralıksız en az yirmi yıldan beri malik sıfatıyla zilyetliğini belgelerle veya bilirkişi veyahut tanık beyanlarıyla ispat eden zilyedi adına tespit edilir.”

26. Yeni Türk Medeni Kanunu’nun 715. maddesi (eski Türk Medeni Kanunu’nun 641. maddesi) ve Kadastro Kanunu’nun 16. maddesi uyarınca, sahihsiz mülkler ve kamunun ortak kullanımına ayrılan mülkler, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve özel mülkiyete konu edilemez.

27. Böylelikle, aynı durum, kazandırıcı zamanaşımına konu edilemeyen ormanlar ve kıyı şeridi için de geçerli olmaktadır.

28. Kayalık taşınmazlar gibi, tarım için kullanılamayan mülkler de kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisap edilemez.

C. Kadastro Çalışmaları

29. 21 Haziran 1987 tarihli 3402 sayılı Kanun’un (“Kadastro Kanunu”) 12. maddesi uyarınca, kadastro çalışmalarının sonunda varılan sonuçlar, otuz günlük bir süre boyunca kamuya ilan edilmektedir. Bu süre boyunca herhangi bir itirazda bulunulmaması durumunda, kadastro tutanakları kesinleşmekte ve üç aylık bir süre içinde tapu siciline kaydedilmektedir.

30. Bu kayıt, bununla birlikte, kadastro çalışmaları sırasında dikkate alınmayan hakları ileri sürmeyi amaçlayan adli bir yargılamayı engellememektedir. Bu türden bir dava, 12. maddenin 3. fıkrasında öngörülen on yıllık zamanaşımı süresi sona ermeden önce açılmalıdır:

“Bu tutanaklarda belirtilen haklara, sınırlandırma ve tespitlere ait tutanakların kesinleştiği tarihten itibaren on yıl geçtikten sonra, kadastrodan önceki hukukî sebeplere dayanarak itiraz olunamaz ve dava açılmaz.”

31. Aynı hükmün 4. fıkrası uyarınca, on yıllık bir sürenin sonunda, kadastro alanında bulunan mülklere ilişkin önceki bütün tapular, “işleme tabi kayıt niteliğini” kaybetmektedir ve bundan böyle kadastro ya da tapu sicil birimlerine başvurmaya imkân veremez.

D. Yeni Türk Medeni Kanunu’nun 1007. Maddesi

32. Eski Türk Medeni Kanunu’nun 917. maddesini yeniden ele alan, yeni Türk Medeni Kanunu’nun 1007. maddesi, tapu sicilinin tutulmasındaki hatalardan doğan her türlü zarardan devletin sorumlu olduğu yönündeki ilkeyi ortaya koymaktadır.

33. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 26 Kasım 1980 tarihli kararından sonra yerleşen içtihat gereği Türk Medeni Kanunu tarafından öngörülen sorumluluk, tazmini talep edilen zarar ile tapu sicilinin tutulması arasında bir bağın bulunmasını gerektirmekteydi. Bununla birlikte, kadastro çalışmalarıyla ilgili olan ve bu nedenle, belirli hukuk yollarının kullanılmasıyla itiraza konu edilebilen eylemlerin (bk., yukarıda 29-31. paragraflar) “tapu sicilinin tutulması” kavramının kapsamına girdiği kabul edilmemektedir.

34. Dolayısıyla, bu içtihat uyarınca, söz konusu mülklerin orman alanında yer aldığı veya kıyı şeridinde bulunduğu gerekçesiyle kadastro çalışmalarının sonunda tapuları iptal edilen kişiler, 1007. maddeye dayanarak tazminat elde edememektedir.

35. Yargıtay, ardından, öncelikle kıyı şeridine ilişkin davalarda, daha sonra orman alanına ilişkin davalarda içtihadını değiştirmiştir.

36. *N.A. ve diğerleri/Türkiye* (No. 37451/97, AİHM 2005-X) ve *Doğrusöz ve Aslan/Türkiye* (No. 1262/02, 30 Mayıs 2006) davalarında

Mahkeme tarafından verilen kararların ardından kıyı şeridi konusunda meydana gelen içtihat değişikliği, *Hüseyin Ak ve diğerleri/Türkiye* (No. 15523/04 ve 15891/04, § 18, 7 Aralık 2010) kararında şu ifadelerle belirtilmektedir:

“(…) Türk Yargıtayı, kıyı şeridinde bulunan bir mülk üzerinde mülkiyet hakkından yoksun bırakılan bir kişiye Türk Medeni Kanunu’nun 1007. maddesine dayanarak tazminat elde etme imkânı veren bir içtihat geliştirmiştir. Bu bağlamda, Yargıtay 1. Hukuk Dairesi tarafından verilen birçok karar ileri sürülebilmektedir:

- 2 Temmuz 2007 tarihli karar (2007/6353 E. - 2007/7497 K.): Tapunun iptal edilmesine (asıl dava kapsamında) ve kıyı şeridinde bulunan mülkünden yoksun bırakılan mülk sahibine tazminat ödenmesine (karşı dava kapsamında) karar veren Mudanya Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından 26 Temmuz 2005 tarihinde verilen kararı onamak için, Yargıtay, ilgilinin söz konusu mülkü tapu siciline dayanarak iyi niyetle edindiğini ve tapusunun iptali nedeniyle ilgiliye tazminat ödenmesi gerektiğini tespit etmiştir;

- 23 Ekim 2007 (2007/6214 E. - 2007/9985 K.), 1 Kasım 2007 (2007/8538 E. - 2007/10353 K.) ve 12 Kasım 2007 (2007/9403 E. - 2007/10807 K.) tarihli kararlar: Tapuların iptaline ilişkin ilk derece mahkemesi kararları hakkında bir karar vererek, Yargıtay, kıyı şeridinde bulunan mülklerinden yoksun bırakılan kişilerin tazminat hakkını vurgulamıştır. Yukarıda anılan *Doğrusöz ve Aslan* davasına atıfta bulunarak, Daire, makamlar tarafından verilen geçerli bir tapuya dayanan mülkiyet hakkının şüphesiz bir korumadan yararlandığını tespit etmiştir. Daireye göre, Devletin kendisi tarafından verilen tapunun geçerli olmadığını ileri sürmesi ve tazminat ödenmeksizin bu tapunun iptalini talep etmesi, mülkiyet hakkına saygı ilkesiyle bağdaşmamaktadır ve ayrıca Devletin saygınlığına zarar verecek niteliktedir. Daire, kıyı şeridinde bulunan mülklere ilişkin tapuların iptal edilmesinde kamu yararının bulunduğunu onayladıktan sonra, söz konusu menfaatler arasında kurulması gereken adil dengeyi bozmamak için mülkiyet haklarından yoksun bırakılan kişilere tazminat ödenmesi gerekliliğini vurgulamıştır;

- 13 Mart 2008 (2008/1113 E. - 2008/3238 K.) ve 27 Mart 2008 (2008/1596 E. - 2008/3880 K.) tarihli kararlar: 1. Daire, tapunun iptaline ilişkin kararlar hakkında bir karar vererek, tapunun iptalinin ayrı bir davaya veya karşı davaya konu edilmesi gerektiğini belirterek, yine tazminat hakkının altını çizmiştir.

Ayrıca 18 Eylül 2008 (2007/14851 E. - 2008/10543 K.) ve 29 Kasım 2007 (2007/1940 E. - 2007/15047 K.) tarihlerinde Yargıtay 4. Hukuk Dairesi tarafından

verilen kararlar da ileri sürülebilmektedir: Daire, bu kararlar bağlamında, tazminat ödenmesini reddeden ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur; Daire, mülkünden yoksun bırakılan kişiye Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesine dayanılarak tazminat ödenmesi gerektiği kanısına varmıştır.”

37. Bu yeni içtihatla uygulamaya konulan sorumluluk rejimi, kusursuz sorumluluk rejimidir.

38. 1007. maddeye dayanan davanın açılma süresi, içtihat yoluyla on yıla çıkarılmıştır (bk., *Altunay/Türkiye* kararında ((k.k.) , No. 42936/07, § 27, 17 Nisan 2012) belirtilen, Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 15 Temmuz 2011 tarihli kararı (2011/4662 E. - 2011/8363 K.)).

39. Ardından, orman alanı konusunda yetki sahibi olan Yargıtay 20. Hukuk Dairesi tarafından bu konuya ilişkin olarak bir içtihat değişikliği daha yapılmıştır.

40. Bu değişikliğin ilk defa 11 Ekim 2011 tarihli kararda yapıldığı anlaşılmaktadır (yukarıda anılan *Altunay* kararında da belirtilen, 2011/9173 E. - 2011/12065 K. sayılı karar).

41. Aynı yönde olan diğer kararlar, 12 Aralık 2011 ve 18 Aralık 2012 tarihlerinde 20. Daire tarafından verilmiştir.

42. Hükümet tarafından, orman alanında bulunan bir mülke ilişkin bir tapunun iptal edilmesi için tazminat talebiyle ilgili bir davada verilen 18 Kasım 2009 tarihli Hukuk Genel Kurulu kararı da sunulmuştur. Kararda incelenen sorun, adli ve idari mahkemeler arasındaki yetki sorunuyla ilgili olsa bile, Kurul, bununla birlikte, gayri resmi belirtilen bir görüş (*obiter dictum*) olarak , kıyı şeridinde ilişkin davalarda 1007. maddeyle ilgili içtihadı hatırlatmıştır.

E. Tazminat Komisyonunun Yetkileri

43. Davalı Hükümet, *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (No. 24240/07, §§ 29 ve 74-75, 20 Mart 2012) pilot karar usulü kapsamında, Mahkemenin bu

konuya ilişkin içtihatlarına uyarak çok uzun yargılama süreleriyle ilgili yapısal soruna bir çözüm getirmek için amaca özel (*ad hoc*) bir hukuk yolu düzenlemeyi taahhüt etmiştir.

44. Bu bağlamda, 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun, 19 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun ile, Tazminat Komisyonu kurulmuş ve yargılama süresine ilişkin davalarda ve ulusal mahkeme kararlarının icra edilmemesi veya kısmen ya da gecikmeli olarak icra edilmesine ilişkin davalarda tazminat ödenmesiyle ilgili olarak izlenmesi gereken usul ve ilkeler belirtilmiştir.

45. Ardından, Komisyonun yetkileri diğer konularda ve özellikle orman alanıyla ilgili konularda genişletilmiştir. Böylelikle, 9 Mart 2016 tarihli Kararname ile, Bakanlar Kurulu, Komisyonun konu bakımından (*ratione materiae*) yetki alanını, söz konusu mülkün orman alanı içinde yer aldığı gerekçesiyle tapunun iptal edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlaline ilişkin iddialarla ilgili başvurular konusunda genişletmiştir (bk., *Demir/Türkiye* (k.k.), No. 9161/07, § 36 son cümle (*in fine*), 15 Ekim 2019).

46. 7 Mart 2019 tarihli 809 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile, Komisyonun yetkisi yeniden genişletilmiştir., Mahkemenin Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit ettiği ancak Sözleşme'nin 41. maddesi kapsamında maddi ve/veya manevi tazminat hususuyla ilgili olarak karar vermediği veya bu hakları saklı tuttuğu başvurularda, Komisyon, tazminat ödenmesine karar verebilmektedir (bk., *Kaynar ve diğerleri/Türkiye*, No. 21104/06 ve diğer 2 başvuru, § 24, 7 Mayıs 2019).

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'YE EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

47. Başvuranlar, mülklerine saygı haklarının ihlal edilmesinden şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, bu bağlamda Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürmektedirler. Söz konusu madde, aşağıdaki gibidir:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez.”

48. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

49. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmesi yükümlülüğüne ilişkin iki kabul edilemezlik itirazı ileri sürmektedir.

50. Hükümet, öncelikle başvuranların, orman alanında bulunan taşınmazlarla ilgili tapuların iptaline ilişkin zararlar konusunda yetkileri genişletilen Tazminat Komisyonuna başvurabileceklerini ifade etmektedir.

51. İkinci olarak, Hükümet, başvuranların yeni Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesine dayanarak tazminat davası açabileceklerini ileri sürmektedir.

52. Şikâyetin birinci kısmına ilişkin olarak, Mahkeme daha önce, *Savaşçın ve diğerleri/Türkiye* (No. 15661/07, 7 Haziran 2016) davasında belirtilen bu türden şikâyetleri, 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun ile kurulan Tazminat Komisyonuna yönlendirerek, şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna karar verdiğini gözlemlemektedir.

53. Mahkeme, somut olayda başka türlü bir karar vermek için herhangi bir neden görmemekte ve şikâyetin, mülkün orman alanı içinde yer aldığı kabul edilen bölümleriyle ilgili kısmının kabul edilemez olduğuna karar vermektedir.

54. Mahkeme, 1007. maddeye ilişkin itirazla ilgili olarak, Yargıtayın bu hükme ilişkin yorumlamasını aşamalı olarak değiştirdiğini gözlemlemektedir. Yargıtay ilk olarak, 2007 yılının ikinci yarısından itibaren kıyı şeridinde bulunan bir mülkle ilgili olduğu gerekçesiyle tapuları iptal edilen ya da geçersiz kılınan kişilere tazminat ödenmesine (bk., yukarıda 36. paragraf), , ikinci olarak, 2011 yılının sonundan itibaren de, orman alanı içinde yer alan mülkler konusunda ilgili kişilere tazminat ödenmesine olanak sağlamıştır (bk., yukarıda 39-41. paragraflar). Yargıtay aynı zamanda, tazminat davasının açılması gereken süreyi 10 yıla kadar uzatmıştır (bk., yukarıda 38. paragraf).

55. Mahkeme, somut olayda, ulusal makamların, ihtilaf konusu mülkün orman alanı dışında bulunan kısımlarının Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden olduğu ve bu niteliği nedeniyle özel mülkiyete konu edilemeyeceği kanaatine vardıklarını gözlemlemektedir.

56. Mahkeme, Hükümet tarafından sunulan içtihadın orman alanı ve kıyı şeridiyle ilgili olduğunu ve Hükümetin başvuruların durumuna ilişkin herhangi bir mahkeme kararı sunmadığını tespit etmektedir.

57. Mahkeme, söz konusu mülkün özel bir mülkiyete konu edilemeyeceği hususuna dayanan bütün tapu iptallerinin - yalnızca kıyı şeridiyle veya orman alanıyla ilgili tapu iptalleri söz konusu değildir - yeni Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesine dayanılarak tazminat ödenmesini gerektirdiği yönünde genel bir kuralın bulunduğu sonucuna varılıp varılamayacağını belirlemek için yukarıda belirtilen içtihat değişikliklerine ilişkin bir yorumlama getirme görevinin kendisi açısından kolay olmadığı ve her halükârda kendisine ait olmadığı kanısına varmaktadır.

58. Yeni Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesine ilişkin içtihadî gelişmelerin tamamı dikkate alınarak bu türden bir yorumlamaya imkân verildiği varsayıldığında, Mahkeme, başvuruların söz konusu içtihadî gelişmelerin henüz başlangıç aşamasında bulunduğu dönemde, 2 Mayıs 2008 tarihinde başvurularını sunduklarını gözlemlemektedir: Yalnızca iki kararın bu dönemde verildiği anlaşılmaktadır ve bu kararlar yalnızca kıyı şeridiyle ilgilidir. Dolayısıyla, özellikle başvuruların durumuna benzer durumlarla ilgili bir karar örneğinin bulunmaması nedeniyle, Mahkeme, bu hukuk yolunun, başvurunun yapıldığı tarihte, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrası uyarınca kullanılabilmesi ve kullanılmasının gerekli olması için yeterli bir hukuki kesinlik düzeyine ulaştığı sonucuna varamayacaktır.

59. Ayrıca, Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi hususunun, ilke olarak, başvurunun yapıldığı tarihte değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (*Baumann/Fransa*, No. 33592/96, § 47, AİHM 2001-V (alıntılar)). Mahkemenin bilhassa, açıkça kendisine daha önce sunulan başvurulara atıfta bulunan ve bu başvuruların örnek olarak, yukarıda belirtilen Tazminat Komisyonu gibi ulusal makamların yetki alanına girmesini amaçlayan özel hukuk yollarının oluşturulmasına ilişkin olarak, bu genel kurala daha önce istisnalar getirdiği aşîkârdır. Bununla birlikte, yeni Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesinin hâlihazırda tazminat ödenmesine imkân verecek şekilde yorumlanabileceği varsayılsa bile, Mahkeme, dava açmak için on yıllık sürenin zamanaşımına uğradığını (mahkeme kararlarının 2007 ve 2009 yıllarında kesinleşmesi nedeniyle); dolayısıyla, somut olayda genel kuraldan uzaklaşılmasının gerekip gerekmediği hususunu değerlendirmeye yer olmadığını gözlemlemektedir.

60. Bu unsurlar ışığında, Mahkeme, Hükümetin yeni Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesine dayanan itirazını reddetmektedir.

61. Mahkeme, bu şikâyetin başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını ve açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit ederek, bu şikâyetin söz konusu parsellerin orman alanı içinde yer almayan

bölümlerine ilişkin kısmının kabul edilebilir olduğuna ve şikâyetin geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

62. Başvuranlar, kendilerine söz konusu mülkün mülkiyetini tanıyan bir mahkeme kararına rağmen, herhangi bir tazminat ödenmeksizin mülklerinden yoksun bırakılmalarından şikâyet etmektedirler.

63. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir.

64. Hükümet, ülkenin ekonomik ve sosyal gelişimi için önem taşıdığını ifade ettikten sonra, kadastro ve tapu sicilinin toplumun güvenini ve hukuki güvenliği gerektirdiğini belirtmektedir. Hükümete göre, hukuki güvenlik, on yıllık zamanaşımı süresine ilişkin kuralla sağlanmaktadır ve bu kural uyarınca, daha önceki tüm haklar, kadastro çalışmalarının ardından on yıllık bir süre içinde sona ermektedir (bk., yukarıda 30. ve 31. paragraflar).

65. Bu zamanaşımının bilhassa önemli sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, kadastro çalışmaları, taşınmazın fiziksel sınırlarını belirlemek amacıyla yalnızca taşınmaza ilişkin tapuların düzenlenmesiyle sınırlandırılmayacaktır, bu çalışmalar aynı zamanda tapuların geçerliliğinin denetlenmesini de gerektirecektir.

66. Hükümet, geçerli olmayan bir şekilde düzenlenen bir tapunun sahibine herhangi bir hak veremeyeceğini iddia etmektedir. Bu bağlamda, Hükümet, bazı durumlarda, mahkeme kararının mülkün gerçek durumunu yansıtmadığı ortaya çıktığında, söz konusu karar üzerine düzenlenen tapunun geçerli olamayacağını belirtmektedir.

67. Öte yandan, Hükümet, çekişmeli olmayan, yani karşı taraf olmaksızın yapılan bir yargılamanın sonunda verilen kararlara dayanarak düzenlenen tapular için de aynı durumun geçerli olduğunu eklemektedir.

68. Oysa başvuruların yararlandıkları tapunun bu türden bir yargılamanın sonunda verilmesi nedeniyle, 1951 tarihli karar, ilgililere üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir herhangi bir hak vermemiştir.

69. Hükümet, ulusal mahkemelerin bu tapunun Hazineye karşı ileri sürülebilir olamayacağı hususunu dikkate alarak, söz konusu mülkü tapu siciline kayıtlı olmayan bir mülk olarak kabul ettiklerini belirtmektedir. Ulusal mahkemeler, sonuç olarak, yalnızca kazandırıcı zamanaşımına ilişkin kurallara dayanarak başvuruların iddialarını incelemişlerdir. Bununla birlikte, kazandırıcı zamanaşımına ilişkin şartların yerine getirilmemesi nedeniyle, ulusal mahkemeler ilgililerin davalarını reddetmişlerdir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

70. Mahkeme, kadastro sonuçlarını onaylayan, Asliye Hukuk Mahkemesinin 12 Aralık 2006 ile 27 Aralık 2007 tarihli kararlarının, 24 Eylül 1951 tarihli kararla düzenlenen, söz konusu mülke ilişkin başvuruların tapusunun kesin olarak iptal edilmesine - bu tapuyu geçersiz hale getirerek - yol açtığını gözlemlemektedir (bk., yukarıda 4. paragraf). Bu durum, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi anlamında mülkiyetten yoksun bırakma olarak incelenmektedir.

71. Tedbirin genel menfaati karşılayıp karşılamadığı hususu hakkında herhangi bir tartışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla, geriye başvuruların tapularının iptalinin genel menfaat ile ilgililerin hakları arasında adil dengeyi gözetip gözetmediğini belirlemek kalmaktadır.

72. Mahkeme, mülkiyet hakkına yönelik bir müdahalenin orantılılığının, toplumun genel menfaatinin gerekleri ile bireylerin temel haklarını koruma gereklilikleri arasında adil bir dengenin bulunmasını gerektirdiğini değerlendirmektedir. Bu denge, ilgili kişinin “özel ve aşırı bir yüke” katlanmak zorunda kalması durumunda bozulmaktadır.

73. Adil bir dengenin varlığının denetlenmesi, ilgili çeşitli menfaatlerin kapsamlı bir incelemesini gerektirmekte ve tarafların davranışının, Devlet tarafından kullanılan araçların ve bu araçların uygulanışının incelenmesini gerekli kılabilmektedir (*Bidzhiyeva/Rusya*, No. 30106/10, § 64, 5 Aralık 2017).

74. Mülkiyetin korunması bağlamında, iyi yönetim ilkesine özel bir önem verilmelidir (*Nekvedavičius/Litvanya*, No. 1471/05, § 87, 10 Aralık 2013). Bu ilke, genel menfaat hususunun söz konusu olması ve özellikle, davanın temel haklarla ilgili olması halinde, kamu makamlarının zamanında, uygun ve özellikle tutarlı bir şekilde hareket etmelerini gerektirmektedir (*Ioannis Anastasiadis/Yunanistan* (k.k.), No. 51391/09, § 46, 17 Ekim 2017; *Bogdel/Litvanya*, No. 41248/06, § 65, 26 Kasım 2013).

75. Bu iyi yönetim ilkesi, makamların usulsüzlükleri düzeltebileceklerini göz ardı etmese de, bu usulsüzlüklerin makamların ihmallerinden kaynaklanması halinde bile, eski bir “hatayı” düzeltme gerekliliği, iyi niyetle kamu makamlarının eylemine dayanılarak başvuran tarafından elde edilen hakka yönelik orantısız bir müdahale teşkil etmemelidir (*Beinarovič ve diğerleri/Litvanya*, No. 70520/10 ve diğer 2 başvuru, § 140, 12 Haziran 2018). Kamu güçlerinin hata yapma ihtimalini üstlenme görevi Devlete aittir ve bilhassa başka çatışan özel bir menfaat söz konusu olmadığında, bu durumdan etkilenen kişinin zararına bu hatayı düzeltmemek gerekmektedir (*Gashi/Hırvatistan*, No. 32457/05, § 40, 13 Aralık 2007; *Gladysheva/Rusya*, No. 7097/10, § 80, 6 Aralık 2011). Yanlışlıkla verilen bir tapunun iptal edilmesi çerçevesinde, iyi yönetim ilkesi, makamlara yalnızca hatalarını düzeltmek için ivedilikle hareket etme yükümlülüğünü getirmemekte, aynı zamanda iyi niyet sahibine yeterli bir tazminat ödenmesini veya uygun başka bir telafi şeklini de kapsayabilmektedir (*Beinarovič ve diğerleri*, § 140; *Lelas/Hırvatistan*, No. 55555/08, § 74, 20 Mayıs 2010; *Maksymenko ve*

Gerasymenko/Ukrayna, No. 49317/07, § 64, 16 Mayıs 2013; ve yukarıda anılan *Bogdel* kararı, No. 41248/06, § 66, 26 Kasım 2013).

76. Mahkeme, başvuranların tapu siciline kayıtlı bir tapuya sahip olduklarını gözlemlemektedir. Başvuranların murisine (*de cuius*), taşınmazın bulunduğu yerde keşif yapılmasının ve bilirkişilerin ifadelerinin dinlenmesinin ardından, ilgilinin yirmi yıldan fazla bir süreden beri söz konusu mülkün zilyetliğini davasız ve aralıksız olarak elinde bulundurması nedeniyle, kazandırıcı zamanaşımı koşullarını bir araya getirdiği kanısına varan Eğil Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından 1951 yılında ihtilaf konusu parsellerin mülkiyeti tanınmıştır.

77. Mahkeme, Türk hukukunda, tapu siciline tescilin hem mülkiyetin devrini hem de aynı bir hakkın oluşturulmasını sağladığını (*Avyidi/Türkiye*, No. 22479/05, § 88, 16 Temmuz 2019) ve tapu siciline kayıtlı bir tapunun mülkiyet hakkının varlığının tartışılmaz bir kanıtını teşkil ettiğini hatırlatmaktadır (*Avyidi/Türkiye*, No. 22479/05, § 88, 16 Temmuz 2019; *Rimer ve diğerleri/Türkiye*, No. 18257/04, § 36, 10 Mart 2009, *Bölükbaş ve diğerleri/Türkiye*, No. 29799/02, § 36, 9 Şubat 2010, *Usta/Türkiye*, No. 32212/11, § 29, 27 Kasım 2012, ve *Doğancan/Türkiye* (k.k.), No. 17934/10, § 22, 15 Ekim 2013).

78. Mahkeme, başvuranların tapuları Hazine lehine iptal edilinceye kadar çok uzun bir süre boyunca olağan bir şekilde mülklerinden yararlanabildiklerini ve bu tapuyu göz önünde bulundurarak, haklı olarak, “hukuki güvenlik” durumunda bulunduklarına inanabileceklerini tespit etmektedir.

79. Başvuranların İdarenin taraf olmadığı ve ulusal mahkemelerin söz konusu kararın (1951 tarihli) Hazine için bağlayıcı olamayacağı kanaatine vardıkları yargılamanın sonunda tapuyu elde ettikleri aşikârdır. Ancak bu husus, Mahkeme nazarında belirleyici değildir, zira mülkün mülkiyetine ilişkin bu kesinleşmiş karar tapu siciline kaydedilmiş ve başvuranlar usulüne uygun olarak kaydedilen ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir bir

tapuya sahip olmuşlardır (*Basa/Türkiye*, No. 18740/05 ve 19507/05, §§ 33 ve 92, 15 Ocak 2019 kararıyla karşılaştırınız. Bu davada, bir mülk paylaşımı davası kapsamında verilen ve mülkün alanıyla ilgili olan tespitleri içeren söz konusu karar tapu siciline kaydedilmemiştir). Mahkeme bu bağlamda, yalnızca tapu siciline tescilin üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir bir hak vermek için yeterli olduğunu gözlemlemektedir. Nitekim yeni Türk Medeni Kanunu'nun 1020. maddesi uyarınca, hiç kimse tapu sicilinde yer alan bir kaydı bilmediğini iddia edemez. Öte yandan, tapu sicilinin içeriğinden haberdar olma yönünde bir varsayım oluşturmak ve herkese karşı ileri sürülebilir tapu sicil kayıtlarını sunarak, herhangi bir kişinin bunları bilmediğini ileri sürebilmesini engellemek, tapu sicilinin amaçlarından biridir.

80. Bununla birlikte, hem başvuranların tapusu hem de tapunun dayandırıldığı karar, kamu makamları tarafından verilmiştir. Başvuranların hileli davranışlarda bulunduklarını, yanlış beyanlar verdiklerini veya farklı bir şekilde, ilgili mahkemenin de aralarında bulunduğu söz konusu makamları kandırmaya ve yanıltmaya çalıştıklarını belirten herhangi bir unsur bulunmamaktadır ve Hükümet bu yönde herhangi bir iddia sunmamıştır. Söz konusu makamlar hatalar yapmış olsalar dahi, bu hataların düzeltilmesinin, iyi niyetleri tartışma konusu olmayan başvuranların zararına gerçekleştirilmemesi gerekmektedir.

81. Ayrıca, tapu siciline tescil ile bu tescilin iptali arasında geçen uzun süre (yaklaşık kırk altı yıl) dikkate alındığında, makamların gereken ivedilikle ve hem iyi yönetim ilkesine hem de hukuki güvenlik ilkesine uygun bir şekilde tepki verdiklerini iddia etmek zordur.

82. Bu unsurlar ışığında, Mahkeme, adil dengenin başvuranların zararına bozulduğu kanısına varmaktadır.

83. Dolayısıyla, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

84. Başvuranlar, tapularının iptal edilmesi nedeniyle bağlayıcı ve kesinleşmiş bir karar elde etme haklarının ihlal edilmesinden şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme’nin 6. maddesini ileri sürmektedirler.

85. Hükümet, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

86. Mahkeme, Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi kapsamında vardığı sonucu göz önünde bulundurarak, bu şikâyetin kabul edilebilirliğinin ve esasının incelenmesine gerek olmadığı kanaatine varmaktadır.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

87. Sözleşme’nin 41. maddesi uyarınca:

“Eğer Mahkeme, bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

88. Başvuranlar, maruz kaldıkları maddi zarar bağlamında 3.000.000 Türk lirası ve manevi zarar bağlamında 1.800.000 TL talep etmektedirler. Başvuranlar ayrıca, masraf ve giderler bağlamında 12.000 TL talep etmektedirler. Talebin masraf ve giderlerle ilgili kısmına ilişkin olarak, başvuranlar, avukatlarının çalışma saatlerine ve ücretlerine ilişkin bir dekont sunmaktadırlar.

89. Hükümet Mahkemeyi, zararın tazmin edilmesi hususunu Tazminat Komisyonuna iletmeye davet etmekte ve *Kaynar ve diğerleri* (yukarıda anılan karar) kararına atıfta bulunmaktadır.

90. Mahkeme, Türk Hükümetinin Tazminat Komisyonunun yetkilerini genişletme yönündeki inisiyatifinin Sözleşme tarafından kurulan İnsan Haklarını Koruma Mekanizması'nın ikincil niteliğini güçlendirdiğini ve Mahkemenin ve Bakanlar Komitesinin sırasıyla Sözleşme'nin 41. ve 46. maddelerinin kendilerine verdiği görevleri yerine getirmelerini kolaylaştırdığını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Kaynar ve diğerleri* kararı, § 73).

91. Mahkeme, başvuranın maruz kaldığı zararın değerlendirilmesinin karmaşık olduğunu ve Mahkemenin kendisine makul bir şekilde bu sorunu çözme imkânı verebilecek bütün araçlara sahip olmadığını belirtmektedir. Mahkeme daha önce, mülkiyet hakkına ilişkin Türkiye hakkında açılan birçok davada, bu türden bir değerlendirmenin, ulusal, hatta yerel unsurlarla çok yakından ilişkili olması ve bilirkşi incelemesini gerektirmesi nedeniyle, objektif olarak neredeyse imkânsız olduğunu tespit ettiğini hatırlatmaktadır (*ibidem*, § 76).

92. Mahkeme, ulusal makamların, şüphesiz maruz kalınan zararı değerlendirmek için en iyi konumda bulundukları ve özellikle somut olayda olduğu gibi, belirli bir tarihte bir Sözleşmeci Devlette bir taşınmazın değerinin belirlenmesi söz konusu olduğunda, Sözleşme'nin ihlaline son vermek ve bu ihlalin sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeterli hukuki ve teknik imkânlarla sahip oldukları kanısına varmaktadır (*Avyidi/Türkiye*, No. 22479/05, § 129, 16 Temmuz 2019).

93. Bu koşullarda, Mahkeme, nihai kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren bir aylık bir süre içinde Tazminat Komisyonuna başvurulmasının, İdare tarafından tazminat ödenmesine yol açacak nitelikte olduğu ve bu başvurunun Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi bakımından tespit edilen ihlalin düzeltilmesi için uygun bir imkân teşkil ettiği kanaatine varmaktadır (*ibidem*, § 127).

94. Yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, ulusal hukukun bundan böyle tespit edilen ihlalin sonuçlarını ortadan kaldırmaya imkân verdiği

sonucuna varmakta ve dolayısıyla, bu bağlamda başvuran tarafından sunulan talepler hakkında karar verilmesine gerek olmadığı kanaatine varmaktadır. Mahkeme, bu nedenle, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir sebebin bulunmadığı kanısına varmaktadır (Sözleşme'nin 37. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi). Mahkeme ayrıca, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini gerektirecek, Sözleşme ve Protokolleri tarafından güvence altına alınan insan haklarına saygı ilkesine ilişkin özel bir koşulun bulunmadığı kanaatindedir (Sözleşme'nin 37. maddesinin 1. fıkrasının son cümlesi (*in fine*)). Öte yandan bu sonuca varmak için, Mahkeme, ilgili koşulların bunu haklı gösterdiği kanısına varması halinde, bir başvuruyu yeniden kayıt altına almasına imkân veren, Sözleşme'nin 37. maddesinin 2. fıkrasını dikkate almıştır (*ibidem*, § 130).

95. Dolayısıyla, maddi ve manevi zararlar bağlamındaki taleplere ilişkin olarak, davanın Sözleşme'nin 41. maddesi hususuyla ilgili kısmının kayıttan düşürülmesi gerekmektedir.

96. Masraf ve giderlere ilişkin olarak, Mahkemenin içtihatlarına göre, bir başvurana yalnızca masraf ve giderlerin doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlamak kaydıyla bu masraflar iade edilebilmektedir. Somut olayda, Mahkeme, kendisine sunulan belgeleri ve yukarıda belirtilen kriterleri göz önünde bulundurarak, başvuranlara bütün masraflar için 1.720 avro ödenmesinin makul olduğu kanısına varmaktadır.

97. Mahkeme, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesine ilişkin şikâyetin, mülkün orman alanında bulunmayan bölümleriyle ilgili kısmının kabul

edilebilir olduğuna ve şikâyetin geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna;

2. Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında dile getirilen şikâyetin kabul edilebilirliğinin ve esasının incelenmesine gerek olmadığına;
4. Maddi ve manevi tazminat talebine ilişkin olarak, davanın Sözleşme'nin 41. maddesi hususuyla ilgili kısmının kayıttan düşürülmesine;
5. a) Davalı Devletin, başvurana, işbu kararın Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, 1.720 avro (bin yedi yüz yirmi avro) ödemekle yükümlü olduğuna;
b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar, bu miktara Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
6. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine

karar vermiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan

MUHARREM GÜNEŞ VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE KARARI

EK

No.	Adı SOYADI	Doğum Yılı	Uyruk	İkamet Yeri
1	Muharrem GÜNEŞ	1960	Türk	Diyarbakır
2	Kadri GÜNEŞ	1966	Türk	Diyarbakır
3	Fikret GÜNEŞ	1945	Türk	Diyarbakır
4	İhsan GÜNEŞ	1955	Türk	Diyarbakır
5	İlhami GÜNEŞ	1968	Türk	Diyarbakır
6	Mehmet GÜNEŞ	1959	Türk	Diyarbakır
7	Nizamettin GÜNEŞ	1970	Türk	Diyarbakır
8	Ömer GÜNEŞ	1943	Türk	Diyarbakır
9	Zülfı GÜNEŞ	1963	Türk	Diyarbakır